

והיה כענק לשיר-ואולם.
 בקורות הנדוד נפק ונפרד.
 ועב משקנות ארץ מגריו,
 ואל ארץ ארץ רץ וחקר.
 שמו נודע והודה בן שלמה,
 ושם ארצו ומוצאתו ספרד.

76 Liberty St. Boston, Mass.
 בשם המלמד אדם דעת.

החכמה תעו להכם כארה היים תנחהו, ומעמלו
 תניחהו, בשכבו תשמור עליו ולא תניחהו, ובהקיצו היא
 תשיחהו, והיא תזהירה, לשום תחלת אמרנו, תזולת יוצרנו,
 ופתח דברינו, שבה ליצורנו. עשה שמים, בלי עמל ידים,
 ובלא מכטא שפתים, אחוים בלי כפים, תלויים במאזנים,
 מסוככים כרחים. צוה אותם ונבראו, וקראם ונמצאו, ותיות
 מרכבה לשאת כסאו נצבאו, כי עבודת הקדש עליהם בכתף
 ישאו. הוא הנמצא ועין לא תראנו, והוא הנעלם וכל דורשו
 ימצאו. הוא הקרוב וגלגלי מעלה לא ידעו מכוננו, והוא
 הרחוק ובתוך הלב משכנו. הבורא גלגלי שחקים, כראי מוצק
 חוקים, ועליהם, כסא הכבוד, והביון ההוד. ושם נוה השרפים
 והתרשישים, והנשמות אשר לאל משבחים ומקדישים, ובתי
 הנפש והלהשים. ושם יסוד כל סוד, ועדיו יגיע שכל כל משכיל
 ויעמוד, ואם ירבה על הכבוד העליון להשקיף, דלתיו בפניו
 יגוף, ויאמר לו עד פה תבוא ולא תוסיף, ואין לך רשות
 לדעת אשר בקרבי, ולא תעבר בי. ונשמות הצדיקים בעולם
 בנופותיהם, ירצו לעוף אל הכבוד ההוא כיונים אל ארובותיהם,
 אבל בכבד הגוף תרפינה כנפיהם, ובצאתם מן הגוף אל החצר
 החיצונה יפשו את בגדיהם, אשר המה משרתים בהם. ומכית
 גנוי המלך, יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך. וכבואם
 אל בית המלך בגדי קדש ילבושו, והנגשים אל י"י יתקדשו,
 לפאר ליוצרם, ולרומם לבוראם. הוא האל הבורא נשמה טהורה,

מכור הבור נוקרה, ומצור הצור נגזרה. הצב אותה מן היסוד הקדמון, והיה אצלו אמון, עד עת בוא דברה, או ראה ויספרה, הכינה וגם הקרה. וימצאה מלאך יי' על עין החכמה בדרך שור, אשר מראש אמנה תשור. ויאמר לה מלאך יי': עזבי יסודך אשר משם הצבתיך, ושכתי עמך ובית אביך, והיי לגוף שפחה נחרפת לו, כי הוא אדוניך והשתחוי לו. ותלך ותשב לה מנגד, עד נברא הגוף ותלבש אותו כבגד, והפיצה חום יקודה בכשר ובגלד, ויחם בשר הילד. כי בחום הנשמה יצא האדם מאין ויהי יש, מפני אשר ירד עליו יי' באש. והנפש מגזרה מטהרה נויצבת, וברא שהגוף כצופה נצבת, כי ביתה בקיר התומה ובחומה היא יושבת, ורחה בגוף ככוכב, ולקחה אותו למרכב, מפתו תאכל ומכוסו תשתה ובחיקו תשכב, ונבראו מצל מאורה שתי נפשות חיה וצומחת, הזכרות אחת אל אחת, ושתיים לשרת הנפש העליונה תלוינה, ותגשן השפחות הגה וילדיהן ותשתחוינה. והשכל נתן למעלה מן הנפש מעונתו, ותשובתו הרמתה כי שם ביתו, והוא בכתן יוצא מחופתו, וכל פצו ותשוקתו, להצמד עם הנפש חשוקתו. והוא אורב אותה בכתו, כאשר היתה באמנה אתו. ואם היתה מטהרה וקדושה, ומרה וטהרה לו לאשה, ועל ערש אהבים יתעלם בנעימה, ותפשה ושכב עמה, ואז היצר יהי נרדם ולא ידע בשכבה ובקומה. והשכל יורגה דרכי אלהים, ויירמנה מן העפר למעלות גבוהים. ובו חנצל מרדת שאולה, ותעלה אל המעלה הגדולה, וזאת תורת העולה. כי אם תהיה נקיה, בצאתה מן הגויה, ותעוף לקנה וקנה בלי כנפים, גם חסידה בשמים. ואם החטא תשב בשאול גלמודה וסורה, בכל קרש לא הגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי מטהרה. ושם

תקבל גמולות ענישה הראויות לתת לה מבית המלך, על אשר לא עשתה את מאמר המלך, ולא תבוא עוד אל המלך, כי אם חפץ בה המלך, כשך חמת המלך, ובוה הנערה באה אל המלך. ועל כן שלח אלהים השכל אליה, לפרוש כנפיו עליה, ולהאיר באורו עורוניה, ולרוות במימיו צמאונה, ויפקח אלהים את עיניה, והרא באר מים, משיבי נפש מאירי עינים. ותמיד תשאב ממקורו סוד אלוה ממעל, ותרד העינה ותמלא כרה ותעל, כי השכל ירוינו ממקור החיים, מעין גנים באר מים חיים. והוא יפקח עיני לבותינו, לראות האור העליון במחשבותינו, ולהתעדן בפרי עין הדעת נשמותינו, לטוב לנו כל הימים לחיותנו. ועל כל אלה הטובות הגדולות, חובה עלינו לערוך תהלות, לנורא עלילות, ולאמר לפניו: יי' גדול אתה וגדול שמך, ומרחבי העולם לא יכילון תעצומך, כי אתה מקום עולמך, ואין עולמך מקומך. בטרם היום ילדו, ועמדו שמים עמדו, מושב אלהים ישבת, ובאין מקום נצבת והשכל העליון אשר מצור כבודך חצבת, ככן יקר אליך הקרבת, ולמלך על כל ברואים חצבת, את בנך יהידך אשר אהבת. ובו יצרת ארץ וערץ, כמו שנאמר ה' בחכמה ארץ לבני איש בראת עולמך בששת ימי המעשה, ונתתה ארץ לבני איש למחסה, וכוננת בשחק חביון המכסה והכסא, אשר נסתרת שם ביום המעשה. וכל נפש משכלת תכסוף להשיג סודך אבל תלאה, אפס קצוה תראהו וכלו לא תראה. והחושבים להבין סודות שמי ערץ, נבוכים הם בארץ, ושתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. ובסודך נלאו רעיונינו לעמוד, כי עצמת ממנו מאד, ואשר מהם נעלמת בעין לבם ראוך, ובקרבים מצאוך, כי אתה קרוב למבקשך, ונמצא לדורשיך. ועתה אלהינו

בוראנו, המצא לנו ככל קראנו. ואל נכשל בכל אשר נחבר, והיה עם פינו ככל אשר נדבר, ואל תבישנו מאשר נשבר. ונצור רעיונינו, משגיאות הגיונינו, שמור דרכינו, מהטוא בלשונינו, עד נהיה המוצאים תן בעיניך, ואל תשימנו מטרה לחצי חרוגך, והסתירונו מרכסי איש בסתר פניך, ובמתשבים נסה עלינו אור פניך.

נאם יהודה בר שלמה (בן אלהריזי) ז"ל: ה' אלהים נתן לי לשון למודים, למלאות עינינו המודים, ביד השכל צמודים, והיו לאהודים, לקשור מפנינו מליהם לצוארי הנגידים, בירדים, ובזרועות הידידים צמידים, בשעשועיהם ישמחו מרודים, ובעניניהם יעלו חסידים, ובכל מדינה ומדינה מגיע שמחה וששון ליהודים:

(ואשא כושלי):

אַחַבְר תְּמוּדוֹת מְשָׁלִים יְהוּדוֹת,

וְעֲדָרֵי תַעֲוֹדוֹת, אֲשׁוּבָב לְמַרְבָּץ.

וְהַשִּׁיר אָרִימוּ וּמְלָךְ אֲשִׁימוּ,

אֲבָם בְּעֶרְמוֹ, בְּרַקְמָה וְתִשְׁבָּץ.

וְיִמְרָה לְשׁוֹנֵי, פְּתִיל הַעֵינֵי,

וּבְהִגְדֵי זָמְנוּ, בְּשִׁירֵי אֲשַׁבָּץ.

וְנִדְחֵי מְלִיצוֹת, אֲשִׁיבָם קְבוּצוֹת,

וּמְתָם בְּפִיצוֹת יְהוּדָה יִקְבָּץ.

אני ישן ולבי ער, ובים התשוקה סוער ובווער. ויעירני משנת סכלי, שכלי, ויורני ויאמר לי: אתה בן אדם, מה לך נדדם. פקה עיני רעיוניך, והצבא גדודי הגיוניך, וחלוצי

לשונך, ואתה תאזור מתניך. ולבש קנאות, לאלהי הצבאות, וללשון הקדש אשר היא לשון הַצְבָּאוֹת, היורדת פלאות, וחדש כנשר נעוריה. וּלְפֶאֱ שְׁבָרָא, וּשְׁבוּר מַלְתְּעוֹת כְּפִירֵיה, הנושבים אותה בשניהם, והפועלים עליה פיהם. והצל טרפה מבין שני אריות, ופריצי חיות. ואמר: אהה ארזי, הנרוד כלל לשוני, והדביק לחכי שפתי והגיוני, ומי אנכי כי אציל שה פזורה מבין שני כפירים, וכי אציל לשון הקדש מבין המצרים. ויאמר לי: כי אהיה עמך, ויורני תאמנך בין בני עמך, וראה כל העם אשר אתה בקרבן את מעשה ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך. וישלח השכל את ידו ויגע על פי, וקדה להבי רשפי. ויאמר לי: הנה נתתי דברי בפוך, ובהזון השיר נביא לגוים נתתיך. ראה הפקדתיך על בתי הסכלות לנתון ולפצוע, ועל בתי המליצות לבנות ולנטוע. ויער אלהים את רוחי להעלות מזון לשון הקדש מגורות, לפקות עינים עורות, והיו למאורות. למען דעת כל עמי הארץ כי לשון הקדש אין ערוך אליה, כצחות מליה ונעם משליה, כי היא ככלה תערה כליה, המליצות מעוליה, ורקח המור בשוליה, ובעת חסור צעפה מעליה, כל עין תלוייה אליה, וכל לב קשור בחכליה, [ובני ענק אסירי ככליה, וגבורי קרב חלליה] והיא כעץ חיים הרופת בעליה, והחכמה תחיה לב בעליה. ומימי קדם היו חסידיו עולם בלשון הקדש שמחים, והיום פריצי עמנו הנאלחים, דקרוה מצור לשונם בהרבות וברמחים, וצדק ילין בה ועתה מרצחים, וכל כניה עובו לשונם ושבו עלגים, וכספם היה לסיגים. והיא בכל יום בבכי ממורת, ועל און סוגרת ומקגרת, אמריה אומרת, לאמר: מה מצאתם עול במפעלי, כי רחקתם מעלי. הלא ביום דבר ה' עם אבותיכם, אנכי

עמדתי בין ה' ובניכם, ולוחות הברית הלא ברוח פי נכתבו, ומצור לשוני נחצבו. וכל הימים אשר שכן כבוד האל בהיכלו, אני הייתי כשגל יושבת אצלו, להגיד לכם סודו, ולתת עליכם הודו. ובניכם מאסוני וחבקו לשון זרים, אשר עזבוני וקטרו לאלהים אחרים, העכירו ללשון קדר לשון ישראלים, ואמרו לכו ונמכרנו לישמעאלים. ואמרו לו שחה ונעבורה, ויקחהו וישליכו אותו הבורה, עד אבד בתוכם ולשון קדר הקדירתהו, וכארי מרפתהו, חיה רעה אכלתהו. וכלם מאסו לשון עבריה, וחשקו לשון הגריה, וחבקו חיק נכריה. ובאשת זרים חשקו, וחיקה נשקו, כי מים גנובים יכתקו, ונפתה לבבם בראותם כמה מליצה יקרה, אשר ילדה הגר המצרית שפתת ירה, ותהי ירה עקרה.

בְּנִפְשִׁי עֲבָרָה רוּחַ קְנָאוֹת
לְחֻמְקָה נִגְדָרָה מִנִּי וּסְדָה ;
בְּשׁוֹנֵי יְלִדָה קָדָר יְלָדִים
חֲמוּדִים נִתְהִי שְׁנֵי עֲקָרָה :

ועל כן התעוררתי, ועז התאזרתי, להשיב עקרת הבית אם הבנים שמחה, ולתור לה מגוהה, ולשאוב ממקורה המרוה צמאים, כי מימיו מן המקדש חמה ויצאים. ואבא היום אל העין, לרוות ברודי החכמה הטובים מיין. ואמרת: אגא אל איום, הקרה נא לפני היום, בנות הבינות, ועלמות התעלומות. הנה אנכי נצב על עין המים והיה הנערה, היוצאת השערה, ואמרת אליה השקיני נא מנוזלי מליצותיך, הגוטפים מבין שפתותיך. ואמרה שחה, ואש אהבים מבין שפתי חתה, אותה

לעבדך הוכחת, ובה אדע כי חסד עלי גמלה. אני מרם אכלה לרבר אל לבי, ואצפה לראות מה ידבר בי. והנה עלמה, ברה בחמה, מבנות החכמה, ויוצאת לשאוב מים וכדה על שכמה. מרם קראתיה ענתני, וכצוף שפתיה הרוותני. ותאמר לי: שחה אדוני, מנוזלי הגיוני, כי דבש ותלב תחת לשוני. ואשאל אותה ואומר: בת מי את, ומאיה מחצב הוצבת. אמרה: אני יתומה ואבי חי, ונחרו בי בני אמי ואחי. אני הייתי כתר מלוכה, והנני היום לכל רגל דרוכה. אני לשון הקדש גברתיך, ואם איטב כעיניך אהיה חברתיך. אך למען תקנא לשם האל, וקדשת את שמי הגדול אשר חללוהו בית ישראל, והיית לי לגואל, מכל מגאל ומתגאל, ואקוד ואשתחיה לאל. כי מצאתי חן בעיניה, ושמתי נומי תהלותי באזניה, וענק מליצותי בצוארוניה. וארשתיה לי בצדק וביראה, מבלי שמר וכיאה, ואקרב אל הנביאה. ותהר ותלד בן ברמות אלהים וצלמו, ותהי המשרה על שכמו, ותהל רוה ה' לפעמו, ויאסוף אליו כל עמו. ויעל לצור על מבצרי המזמות הרמות, וללכוד מצדות התעורות, במחשבות, הצובי להכות, לעושי חרבות, ושיחים, מרוקי שלחים, אחווי רמות, ולשון רכה, לב הארי מדכא, ותמשך לזיתן כחכה, ובשוט המתה מכה, תשב אנוש עד דכא. תלבב לבאים, ותכבש פראים, ותפיל רפאים, ותקים רפאים; בניבים, מיקוד להב הצובים, וממקור עדן שאובים, פעם ופיצו שביבים, ופעם יטיפו רביבים. וענינים (ה) כלם גבורים תלוצי צבא, אחד ירדף אלף ושנים יניסו רכבה. והענין אשר העיר את רוחי לחבר הספר הזה כי איש חכם מחכמי

(ה) תקני המאמרים אשר בספר.

ישמעאלים, וממבחר המשכילים. לשונו במליצות ערב נמרץ, ועל פיו הוזן השיר נפרץ. ונודע שמו אלהריו (א), וכל אבי מליצות זולתו הולך ערירי. חבר בלשון ערב ספר, נותן אמרו שפר. אף על פי שעניניו מלשון הקדש גזורים, וכל משליו היקרים, מספרינו לקוחים ומסורים. ואם תשאל לכל מליצה ממליצותם מו הביאך ללשון הגרים, האמר כי גנב גנבתי מארץ העברים. ובראותי הספר ההוא נגלו כספר שמו גילי, ונולדו יבלי אבלי. יען כל עם ועם נזהרים בהגיונם, נשמרים מחטוא בלשונם. ולשונו אשר היה מחמד לכל עין, נחשב כאחי קין. ושם היופי דופי, והנועם זעם. וכבודו נעדר והודו קדר, ולא תאר לו ולא הדר. כי בני עמנו דברו עתק עליו, והורו תץ הלעג עליו ופלהו כסליו. ואמרו כי לשוננו קצרה, ומליצתה חסרה. והם לא ידעו כי החסרון מהם אשר לא יבינו אמרותיה, ולא יכירו חמודותיה. כמו מי שיש לו חולי בעיניו, ותחשך לו השמש המאירה לפניו, והוא חושב כי בשמש מקרה או פגע, ולא ידע כי בעיניו עמד הנגע. וכן רוב בני עמנו יבזו לשון הקדש כי ענינו מוחם נפלאו, ועינים להם ואורו לא ראו, והמן לפניהם יצאו. ללקוט ולא מצאו, ונהריו ערן לפניהם והם יצמאו.

אוּ עַל פְּתָאִים פְּפָרָאִים יִהְיוּ,
אֲצֵלָם קִקְרוּ עֵדָן וְהֵם יִצְמְאוּ.
הִפְּנֵן לְעֵינֵיהֶם וְעֵינֵיהֶם נִקְבְּרָה,
נִצְמְאוּ לְלִקוּט וְלֹא מִצְאוּ.

על כן חברתי הספר הזה להראות כח לשון הקדש, לעם הקדש, אשר טח מראות עיניהם, מהשכיל רעיוניהם.

(ה) עיי' בהערות שנסוף הקשר.

וכל מבקש לראות נעם ענינו, ולהשתעשע בגני הגיוניו, ולשאוב מנולי מעניו, ימצא בתוכו גנות ופרדסים, וערוגות הרסים, ונטפי רססים, ותורים זסיסים, וכוסות עסיסים, כמים לים מכסים. ובתי מדות, ושדה ושדות. זאת מנגנת, וזאת מרננת. וזאת תעיר אהבים, וזאת תבעיר בקרבים להבים, בשירי עגבים, וגיבים ערבים, מסלעי צלעי חצובים, ומעצי עצתי קצובים, ובמליצות בתולות, לא היו לאיש בעולות. וזר לא עלה על ערש יצועם, ואיש לא ידעם, [ישיבו הנפשות ברוחם ויחם, ויחיו הלככות בלקחם ורקחם, ויעירו לב נרדם, בגרדם]. וכללתי בספר הזה משלים רבים, וענינים ערבים. כס מיני מליצות, וחידות נמרצות, ודברי תעודות, ושירי ידירות, ומשלי נכוזות, ומילי תוכחות. וקורות זמנים, וחדושי השנים. וזכרון המות, ומקום הצלמות. ודברי תשובות, וסליחת החובות, ותענוגי אהבים, ושירי עגבים. ונשואי נשים, וחופה וקדושים, [ועניני גרושים]. ושכרות שכורים, וזיזרות נזירים, ומלחמות הגבורים, וקורות מלכים, והליכות דרכים. ושירי תהלות, ותחנוני תפלות, ומוסר חכמים, וחברת תמימים. וחשק עפרים (א), וגנים וכפרים. ודברי נגידים, ושיחת ילדים, וציד הציידיים. וערמת הרמאים, וסבלות פתאים. וחרוף המחפרים, וגרוף המגדפים. ושירים נפלאים, ואגרות מלים נוראים. למען יהיה הספר הזה כגנה אשר בה כל מיני מועדים, ונטעי נעמנים. וכו ימצא כל שואל משאלו, וישיג מתאותו די מחסורו אשר יחסר לו, והכינותי בו לכל איש מוכונו ומקראו, איש איש על עבודתו ועל משאו. הירא את דבר ה', ימצא בו תוכחות

(ה) חילות אהבים.

ותפלות ויראת ה', ואשר לא שם לבו אל דבר ה', ימצא בו תענוגי עולם וטובותיו ונהרו אל טוב ה'. וכל כסיל ובער ישיש או נער, ילמד ממנו חכמה, לתת לפתאים ערמה, לנער דעת ומיומה. וכל חכם לב אם עיניו עליו יפקה, ישמע חכם ויוסף לקח. וכל מבקש ללמוד דרך ארץ בו ישכיל בכל אשר יפנה, ונבון תחבולות יקנה. וכל המחבר שירים ויחזוב בורות נשברים, ומימתם מרים, בספר הוא יפקה עינים, ויורה ה' עין וישלך אל המים, וימתקו המים. וכל איש אשר תרעב נפשו ללחם חמורות, ומטעמי שיר ידירות, וממתקי מושלים וחידות, ימצא בספר הזה עשר ירות, כד יצפח, ובהם ברכת ה' פורחת. ואם יקה מהם שכל ומוסר, כד הקמה לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר. כי שלחנו לכל בא ערוך, וביתו לעולם ברוך. ולחמו בכל פה אכול, וכל מאן דכפין ייתי ויכול. וכמה ויעיל הספר הזה לאנשי כל מדינה, אשר ממצרים ועד עדינה. אשר רבים מהם לשונם לדבר בלשון הקדש צולעה, וקריאתם גרועה ורעה. כי בספר הזה דרכיהם וישירו, ונכחות ידברו, והיטיבו אשר דברו. ובו יקיצו משנת הסכלות רעיוניהם, ותפקחנה עיניהם, וידעו כי ערומים הם, ויתפרו עלה מליצות ושירות, ויעשו להם חגורות. ובכל הדברים אשר בספר הזה וברתי, דבר מספר הישמעאלים ^(א) לא לקחתי, לכד אם שכחתי, או אם באו לידו דברים במקרה ואנכי לא ידעתי. אך כל עניני הספר הזה מלבבי נבראו, חדשים מקרוב באו, וממי יהודה יצאו. ורבים מושיגו אדמת הסכלות הקיצו, ורכבי לשונם ברחוב השיר הרצו. והשבו להפוך ספר הישמעאלים הזה מלשון

(א) הוא ספר תריזי הנזכר למעלה,

ערב ללשון הקדש, ונאו כבגדי חול לשרת בקדש. ובצאתם למלחמת המליצות המושים, לא שללו כי אם אחד אחוה מן החמשים, כי להווק מליצות הספר נבחרו ויבעתו, ולקול רעמיו ואבני אלגבישיו נועו ויצמתו, וירד עליהם הכרד ומתו. ובעת לדרוך אחריו נצבאו, דפקו שעריו ובהם לא באו, והיה השער לסגור בהשך והאנשים יצאו, ויבקשו הרודפים בכל הדרך ולא מצאו. עד שקמתי, ומהלצותי רקמתי. העתקתי כל הספר במלים נכוחים, ושירים כבדולחים, טהורים ממולחים, וישיבו כל המשוררים הצחים, החת אתה השיחים. וקראתי למרום שכל ונפתחו שמיו, וירדו גשמיו, ורוו תלמיו, והפיהו בשמיו, ודברתי אל סלע השיר ונתן טימיו. כי נדיבי ספרד בשמעם דברי ספר הישמעאלים תמהו עליהם, ובקשו ממני בהיותי ביניהם, להעתיק הספר הזה להם, ולא יכלתי להשיב את פניהם. וכאשר חפצם השלמתי, והספר העתקתי, ביתי נמשתי, ודרכים ארתתי, ואניות רכבתי, וימים עברתי, וממערב ברתתי, וכמורה זרחת. וארא כי הסכלתי עשו, וגדל עוני מנשוא, כעובי לחבר ספר מליצותינו, והלכתי להעתיק ספר זולתנו, כאלו אין דברי אלהים חיים בינותינו. וכרם ורים לנטור מהרתי, וכרמו שלי לא נטרתי, ועל כן חברתי. והספר הזה במליצות חדשות, מלשון הקדש קדושות, וענינים חדשים יהיו הנפשות, ויהליצו העצמות היבשות, ותלקטים לחמשים מחברות, כל אחת מהם כאבקת רוחל קמטרת, ובלשון נבואות מדברת. וכל דברי הספר הזה בלשון הימן האזרחי עשיתים, ועל שם חבר הקיני יסרתים ובניתים. ואף על פי שאהד מהם בדורנו לא היה, וכל אשר דברתי בשמם לא היה ולא נברא אלא משל היה. ואני מתלה פני כל הקורא במוצאו דבר חטא וחובה, וידן אותי לטובה,

ועל כל פשעים תכסה אהבה, ואל תהי בלבו השאת יהודה כחובה, כי אין אדם אשר לא יחטא, כמפעל או במכמא. כי החטא מצוי בספרי הגאונים בעת יבחנו, והנה המלכים לא עמדו לפניו ואיך נעמוד אנחנו. ואם הגבורים יכשלו בדבריהם, ולא ימלטו משגיאות ספריהם, מה יעשה נעור ורק מכל החכמה כמוני. ואם אש השגיאות נפלה בכל ארו אדיר, מה יעשו אוזבי קיר. והאל המלמד אדם דעת לדבריו ישר וזכנו, ומשגיאות יגננו, ויהיה עם פינו בכל דברינו, וישלח מקדש עורנו, [וימלא משאלותינו].

אמר המחבר בראותי הספר הזה נפלא בערכו, והטועם אותו ימצא נפת מתוק על חכו, בקשתי גרבי תבל, אשר ממצרים ועד בבל, איש אשר אפאר הספר בשמו, ויהיה החום בחותמו. ובעת בואי באלפי הזמן דרשתיהו, בקשתיהו ולא מצאתיהו, ולא ענני איש בעת קראתיהו. כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי איש אשר בחר בו ה' השר היחיד בדורו, החסד אוורו, והיושר הגורו, והחכמה פארו. כשמש בצאתו, וכים כנדרתו, ובעפר בנעימתו, וכארי באימתו, וכיוסף ביראתו, ורוד בצדקתו, וקהלת בחכמתו. אם יפתח פיו יסכל חכמים, וישיב בעלי לשון נאלמים, ואם יתחם יעווב כל בעלי היחם שפלים, ויתגבר ישים הנדיבים נכלים. אסף המדות החמודות הוא הגביר הנאדר, הכרוב הנהדר. פאר דורנו, והדרת גבירנו, רוח אפינו, ואור עפעפינו, וכוכב נשפנו. ירו וביתו פתוח לרוחה, לקבל כל אורח בשמחה. הוא השר הגדול, אשר תוקם בישראל הזומה ומגדול, הגביר המעולה רבי שמואל בן אלברקולו זצ"ל. מצרים תתאוה להיות מדרך אדמתו, ורמשק מנותתו, וצובא תקנא בשמועתה, ואשור תעיד

גדולתו, ועדינה תתפאר כי היא אמתו. ובראותי כי הוא יחיד בעמו, ותהי המשרה על שכמו, עשיתי הספר הזה על שמו ותחמתיו בחותמו. ושמתיו כמו רביד הוהב על צוארו, והלכשתיו מעיל פארו, והרכבתיו על סוס הדרו, וקראתי לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, כי ידעתיו כי בראותי ילדי מעשי ידי, בידי אהבה יסמכני, ועל במתי שחק ידריכני, ולזולתו לא יצריכני. האל יצמידי הודו, ובדור דורים כבודו. והוא מרומים ישכון, כירה יכון. לפניו יעמוד זכרו הטוב לדור אחרון, וכל השומע אותו ירון, ויהיה בו לבעליו תגמול ויתרון. כי זה הספר הוא כענק לא יתיפה אלא על גרונו, ולא יתכבד רק על צוארונו. כי הוא בשכלו ידע מעלת החכמה ויכבדה, ומנעוריו היא לו גברת ותמיד יעבדה. כי בה תגדל מעלתו, ותנשא מלכותו, ובספר הזה יאמינו בשבתיו כל שומעיו, ויוסיפו בו אהבה כל יודעיו. וכאשר ייטיב אחריתו בוראו, ובניו ישבו על כסאו, יהיה הספר הזה להם, עד נאמן על גדולת אביהם, כי זה הספר יפקח לעורים עינים, וירנן לאלמים שפתים. לשבח פעולותיו, ולספר תהלותיו, ולשיח בנפלאותיו. ושני אחיו השר הנכבד רבי יוסף והשר הנחמד רבי עזרא יתי בעורם רוכב שמים, שניהם לבית משרה עמודים שנים, כאלו התורה ארון והם שני כרוכים פורשי כנפים, או המשרה צורה והם לה שתי עינים. גם הם לבשו לבוש הענוה, ופשטו כסות הגאווה, ורחקו מכל דבה ומעוה, ואספו כל מדת נאווה, עד יצאו ככסף צרוף תאוה לעינים, מווקש שבעתים. האל יאיר נרם, ויורית אורם, ובמקום הזה אהתנם דברי, ואסיים אמרי. והאל יודיענו ארת חיים, כי טמנו תוצאות חיים.